

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубасенко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

Таким чином, класифікацію військових кримінальних правопорушень варто здійснювати за кримінально-правовими та криміналістичними ознаками відповідних кримінальних правопорушень.

Правильна кваліфікація кримінальних правопорушень важлива для ефективного розслідування військових кримінальних правопорушень, що допомагає підтримувати військову дисципліну, забезпечувати справедливість у Збройних Силах України та інших військових формуваннях та особливо боєздатність, що є вкрай необхідною на даний час.

Кримінально-правова класифікації військових кримінальних правопорушень включає суб'єкт, об'єкт, суб'єктивну сторону, об'єктивну сторону. Щодо криміналістичної класифікації військових кримінальних правопорушень, то вона здійснюється за наступними критеріями: суб'єкт, об'єкт посягання, обстановка та способи вчинення правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://lnk.ua/8guoHhPuI> (дата звернення: 18.03.2026).
2. Бершов Г. Є. Криміналістична класифікація військових злочинів. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності* : тези доп. учасників наук.-практ. семін. (Харків, 14 трав. 2020 р.). С. 89-91. URL: https://library.ppss.pro/index.php/ndippsn_20200514/article/view/bershov/pdf
3. Коломієць Н. В., Бровко А. В. Кримінально-правова характеристика військових кримінальних правопорушень. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 2. С. 574-578 URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/303703/295739>

Ключові слова: розслідування, кримінальні правопорушення, військові правопорушення, ознаки військових кримінальних правопорушень, військова дисципліна.

Key words: investigation, criminal offenses, military offenses, signs of military criminal offenses, military discipline.

Яцкевич Руслан В'ячеславович

Національна поліція України,

перший заступник начальника Департаменту внутрішньої безпеки,

доктор філософії за спеціальністю 081 «Право»

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Реалізація державної політики у сфері протидії організованим злочинності вимагає, перш за все, ефективного планування діяльності правоохоронних інституцій, що передбачає використання дієвих інструментів прогнозування

тенденцій розвитку організованої злочинності [1; 3; 4], а також використання комплексних та релевантних підходів щодо оцінки ризиків та загроз організованої злочинності. У межах даного дослідження нашою метою є окреслити основні методологічні підходи, а також їх внутрішній зміст щодо оцінки ризиків організованої злочинності на рівні постановки наукової проблеми із перспективою проведення подальших ґрунтовних наукових розвідок за цим напрямом. Необхідно зауважити, що опрацювання теоретичних підходів, котрі сформовані у межах наук кримінально-правового циклу дозволяє у загальному вигляді визначити ризики організованої злочинності як багатовимірну, динамічну та нелінійну категорію, що поєднує ймовірність виникнення, масштаб поширення та інтенсивність впливу організованих кримінально-протиправних практик на соціальні інститути. Крім того, слушно зауважити, що ризик у цьому контексті слід визначати як ймовірно-прогностичну характеристику функціонування організованих злочинних угруповань різного типу, яка відображає їх здатність адаптуватися до змін середовища та генерувати нові форми кримінально-протиправної діяльності.

Продовжуючи, пропонуємо виокремити та коротко охарактеризувати внутрішню структуру основних методологічних підходів до оцінки загроз та ризиків організованої злочинності, зокрема:

- **системно-структурний підхід**, який ґрунтується на розгляді організованої злочинності як складної відкритої системи з ієрархічною побудовою та внутрішньою диференціацією ролей [7]. Основними концептуальними положеннями такого підходу є: *по-перше*, оцінка ризиків здійснюється через аналіз структурної складності угруповань; *по-друге*, здійснюється врахування рівня централізації управління як у межах конкретних ОЗУ так і у межах кримінального середовища як системи, наприклад вплив «ворів в законі» на криміногенну систему загалом; *по-третє*, досліджується стійкість горизонтальних і вертикальних зв'язків; *по-четверте*, визначається ступінь інституціоналізації злочинної діяльності.
- **функціональний підхід**, який орієнтований на дослідження здатності організованих злочинних угруповань до адаптації в умовах змін правового, економічного та технологічного середовища. У межах такого підходу слушно застосовувати такі основні критерії оцінки ризиків та загроз: *по-перше*, швидкість трансформації кримінальних схем; *по-друге*, здатність до диверсифікації злочинної діяльності; *по-третє*, рівень використання інновацій організованими злочинними угрупованнями; *по-четверте*, ступінь проникнення у легальну економіку. У межах цього підходу ризик інтерпретується як функція адаптивного потенціалу організованих злочинних угруповань різного типу, що прямо корелює із ознакою їх стійкості;
- **ймовірно-статистичний підхід**, який заснований на методах математичного моделювання та аналізу великих даних та основними методами якого є: *по-перше*, регресійний аналіз, як статистичний метод дослідження зв'язків

та залежностей між окремими показниками, які є предметом дослідження [6]; *по-друге*, байєсівські мережі [2], зокрема графічні моделі, які використовуються для опису залежностей між випадковими явищами в умовах невизначеності; *по-третє*, прогностичні моделі кримінальної активності;

- **кримінально-аналітичний підхід**, основою якого є використання методології кримінального аналізу та розвідувальної аналітики за такими напрямками: *по-перше*, аналіз кримінальних мереж; *по-друге*, виявлення ключових акторів; *по-третє*, оцінка транскордонних зв'язків; *по-четверте*, аналіз фінансових потоків;
- **інституційно-правовий підхід**, в межах якого оцінка загроз та ризиків організованої злочинності здійснюється за такими напрямками: *по-перше*, ефективність реалізації державою кримінально-правової політики; *по-друге*, ефективність координації протидії організованим злочинностям на загальнодержавному рівні; *по-третє*, рівень корумпованості ключових елементів системи: яка забезпечує протидію організованим злочинностям; *по-четверте*, своєчасне виявлення та усунення прогалин у правовому регулюванні, зокрема на рівні кримінального, кримінального процесуального та оперативного-розшукового законодавства;
- **соціально-економічний підхід**, який під час оцінки ризиків та загроз організованої злочинності враховує такі індикатори: *по-перше*, рівень безробіття; *по-друге*, соціальна нерівність; *по-третє*, тіньова економіка; *по-четверте*, рівень довіри до держави;
- **ризико-орієнтований підхід** застосування якого передбачає: *по-перше*, пріоритизацію загроз; *по-друге*, концентрацію ресурсів; *по-третє*, превентивне реагування. У контексті цього, необхідно наголосити, що ключові положення моделі ризико-орієнтованого підходу на початковому етапі були напрацьовані у приватному секторі економіки з метою: а) оцінки інвестиційних ризиків; б) прогнозування ризиків різного типу; в) прийняття оптимальних управлінських рішень щодо розвитку суб'єктів господарської діяльності та забезпечення їх сталого функціонування; г) оцінки контрагентів на предмет їх надійності та прогнозування ризиків виконання контрактів тощо. Відповідно, використання такої моделі у бізнесі продемонструвало позитивні результати, що призвело до екстраполяції ризико-орієнтованого підходу в інші сфери, зокрема й у сектор державної безпеки, зокрема щодо оптимізації системи фінансової безпеки держави у напрямі протидії легалізації доходів, сформованих за результатами злочинної діяльності. Більше того, необхідно наголосити, що окремі дослідники зважаючи на важливість такого підходу пропонують розглядати ризико-орієнтований підхід як принцип права під яким необхідно розуміти базове підґрунтя, що координує взаємодію всіх учасників системи протидії відмиванню коштів через призму усвідомлення та управління ризиками легалізації коштів [5].

- **комплексний підхід**, в основі якого лежить використання таких інструментів, як: *по-перше*, синтез методів; *по-друге*, міждисциплінарність; *по-третє*, прогнозування; *по-четверте*, інтеграцію досвіду.

Підсумовуючи викладене, необхідно звернути увагу, що окреслені нами моделі не є вичерпними, а їх застосування знаходиться у прямій залежності із метою оцінки ризиків та загроз організованої злочинності, функціональної спрямованості та призначення сформованих на основі відповідної методології аналітичних даних, суб'єкта їх використання тощо.

Список використаних джерел:

1. Албул С. В. Концептуальні засади становлення кримінальної розвідки в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 1. Ч. 3. С. 9–13.
2. Бідюк П. І. Терент'єв О. М., Коновалюк М. М. Байєсівські мережі в технологіях інтелектуального аналізу даних. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Комп'ютерні технології*. 2010. Вип. 121. С. 6–16.
3. Литвинов О. М. Прогностичний підхід до аналізу організованої злочинності. *Форум права*. 2011. № 1. С. 590–594.
4. Новіков О. В. Проблеми використання деяких методів прогнозування злочинності для передбачення криміногенної ситуації в Україні у повоєнний період. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2025. Вип. 49. С. 43–55.
5. Сосенко В. М. Ризик-орієнтований підхід як принцип права. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С.186–194.
6. Шевчук О. Ф. Регресійна модель рівня злочинності на основі головного індикатора економічного розвитку України. *Форум права*. 2023. № 1. С. 33–44.
7. Цехан Д. М. Оперативно-розшукова протидія злочинності у місцях позбавлення волі : монографія. Одеса. Юридична література, 2021. 296 с.

Ключові слова: організована злочинність, загрози, ризики, моделі оцінки ризиків і загроз.
Key words: organized crime, threats, risks, risk and threat assessment models.

Бершавська Анастасія Сергіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності*

СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ- АГРЕСОРУ

Актуальність структуризації криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних із пособництвом державі-агресору зумовлена необхідністю формування чіткої інформаційної моделі такої злочинної діяльності. В динамічних